

Nr 371.

Av herr Wiberg, om översyn av gällande aktiebolagslag.

Med innevarande års ingång trädde en oerhörd mängd nya lagar och författningar i kraft. En bland de omfångsrikaste och betydelsefullaste av dessa torde vara den av 1944 års riksdag antagna nya aktiebolagslagen. Att de personer, som utarbetade lagförslaget, gjorde ett i och för sig mycket förtjänstfullt och uppskattningsvärt arbete, kan icke leda till att den översyn, som i det följande beröres, skulle vara obehörlig. Redan under riksdagsbehandlingen av lagförslaget framfördes från många håll starka betänkligheter mot detsamma, icke så mycket på grund av lagens materiella innehåll som måhända desto mera mot den utformning och omfattning, som lagförslaget fått. Med denna motivering framställdes t. o. m. yrkande om avslag å hela lagförslaget. Man framhöll icke blott att lagen innehöll många invecklade spörsmål, som kunde giva upphov till olika tolkningar även från tränade juristers sida, utan även, att den var skriven på ett sätt, som för menige man måste framstå såsom mycket svårbegripligt, och att det avsevärt ökade antalet formella föreskrifter i förhållande till tidigare aktiebolagslagar samt det stora antalet hänvisningar till andra paragrafer och till paragraf efter paragraf helt enkelt omöjliggjorde överskådlighet. Inom vederbörande utskott var man för övrigt ej okunnig om dessa förhållanden, men på grund av den knappa tid, som stod till buds för utskottsbehandlingen, ansåg man det omöjligt att medhinna en så pass grundlig stilistisk omarbetning, som skulle hava erfordrats.

I dessa avseenden kan nämnas, att vår första egentliga aktiebolagslag av 1895 innehöll 81 paragrafer. Den senaste, 1910 års lag, hade 141 paragrafer, och den nya innehåller icke mindre än 228 paragrafer, varav åtskilliga ytterst omfattande. Visserligen kan man säga, att den nya lagstiftningen innebär en storartad utveckling på aktiebolagsrättens område, men då måste också tilläggas, att detta skett på bekostnad av överskådligheten och klarheten. Vad beträffar hänvisningarna i paragraferna kan nämnas, att ej mindre än 173 av de 228 paragraferna i lagen äro inmängda med hänvisningar till andra paragrafer av varierande antal.

Det är alldeles klart, att en dylik lag blir synnerligen svår att förstå. Menige man, som vill slå upp lagen och rådfråga en eller annan paragraf, har mycket stora utsikter att därvid träffa på en paragraf, som helt enkelt för honom är obegriplig. Skulle likväl så ej vara fallet, är det högst sannolikt, att han råkar på en paragraf med hänvisning till en eller flera andra, i vilka måhända hänvisas till ett flertal andra paragrafer. Han måste med

andra ord studera en stor del av aktiebolagslagen för att få något besked i den fråga, han önskade veta något om.

Rent stilistiskt sett finnas många anledningar till anmärkningar mot lagtexten. Det torde vara tillräckligt att peka på formuleringen av 30 §. Att denna kunnat passera, har otvivelaktigt berott på den brådska, med vilken det digra lagförslaget en gång måste riksdagsbehandlas. Enbart detta påpekande torde i sig vara tillräckligt för att motivera ett krav på översyn av lagtexten, icke i syfte att förändra något i sak utan för att göra lagen lättare tillgänglig. Visserligen finns det ju både kommentarer och jurister, som kunna rådfrågas, men detta kan icke ske utan kostnad och är en utväg, som i vanliga fall icke skall behöva anlitas. Lagen skall själv tydligt klargöra vad som är gällande rätt. Det är att märka, att ett stort antal personer alltid någon gång kommer i beröring med denna lag. Antalet aktiebolag i verksamhet torde för närvarande kunna uppskattas till cirka 30 000, varav ett mycket stort antal utgöres av småföretag.

Med hänvisning härtill föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en översyn av gällande aktiebolagslag i syfte att göra denna överskådligare och lättbegripligare.

Stockholm den 24 januari 1948.

Åke Wiberg.
